

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

RadioMedian lausunto

Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

1

Kiitämme Eduskunnan sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tekijänoikeuden yhteishallinnoinnista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Radiomedia pitää ehdotusta pääkohdiltaan kannatettavana ja katsoo sen toteutuessaan edistävän teosmarkkinoiden toimivuutta. Radiomedia korostaa lausunnossaan viranomaisvalvonnan, avoimuuden lisäämisen ja vaihtoehtoisten sovittelumenettelyn edistämisen tärkeyttä.

Pääviestit

1. Esitys on pääosiltaan kannatettava ja edistää tekijänoikeusmarkkinoiden toimivuutta ja tekijänoikeuksien käyttäjien asemaa toivotulla tavalla.
2. Tekijänoikeusjärjestöjen valvonnan asettaminen Patentti- ja rekisterihallituksen tehtäväksi on kannatettava. PRH:n tulee voida soveltaa myös kilpailulainsäädäntöä valvontatehtävää hoitaessaan. Myös tekijänoikeuslaissa tarkoitetut sopimuslisenssijärjestöjen valvontatehtävät tulisi siirtää PRH:lle.
3. Sovittelumenettelyn edistämistä tulee täsmentää esityksessä. Keskuskauppakamarin sovittelumenettely soveltuisi hyvin lisensointia koskevien erimielisyyksien ratkaisemiseen.
4. Neuvotteluelvoitetta ja lisenssiehtoja koskevat vaatimukset ovat tärkeä askel kohti toimivampia tekijänoikeusmarkkinoita.

Suhde käyttäjiin

Radiomedia pitää tärkeänä esityksen 7 luvun säännöksiä yhteishallinnointiorganisaatioiden suhteesta käyttäjiin. Kaupallinen radiotoimiala on merkittävä tekijänoikeuksien käyttäjä, joka neuvottelee erityisesti musiikin käyttöoikeuksista oikeuksia hallinnoivien tekijänoikeusjärjestöjen kanssa. Radio- ja televisiotoimiala maksoivat vuonna 2014 yhdessä suurimman osan Teoston keräämistä esityskorvauksista (58 prosenttia)¹ ja Gramexin keräämistä korvauksista radio ja televisio maksoivat yhteensä 7,7 m€ 20,5 m€ kokonaissummasta². Radiotoimialan maksamat tekijänoikeuskorvaukset ovat Suomessa tasoltaan Euroopan korkeimpia³.

Yhteishallinnointiorganisaatioiden määräävä markkina-asema vaikuttaa neuvotteluasetelmaan, joka on lähtökohdiltaan epätasapainoinen. Teosmarkkinoiden edistämiseksi ja kaupallisen radiotoimialan liiketoiminta edellytysten säilyttämiseksi on tärkeää, että laissa edistetään käyttäjien tasavertaisia neuvottelumahdollisuuksia yhteishallinnointiorganisaatioiden kanssa säätämällä neuvottelun vilpittömyydestä, lisenssiehtojen objektiivisuudesta ja syrjimättömyydestä sekä tekijänoikeuskorvauksen kohtuullisuudesta.

Lakiehdotuksessa säädetään käyttäjien raportoinnista. Radiomedia haluaa korostaa, että raportoinnin tulee kattaa ainoastaan käyttäjien hallussa olevat tiedot. Raportoinnista ei tule säätää siten, että se aiheuttaa ylimääräistä hallinnollista taakkaa tai kustannuksia.

Avoimuusraportti

Yhteishallinnointiorganisaatioiden vuotuisesta avoimuusraportista säädetään lakiehdotuksen 41 §:ssä. Radiomedia pitää tarpeellisena, että yhteishallinnointidirektiivin liitteessä tarkoitetuista tiedoista ja niiden julkaisemisesta avoimuusraportissa säädetään tarkentavasti opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Radiomedian näkemyksen mukaan avoimuusraportissa tulisi ilmoittaa tariffien hinnoittelun perusteet ja tekijänoikeustulot käyttötyyppittäin, joka tulee määritellä selkeästi eritellen, kuten radio, simulcasting, online, niiltä osin ja siinä laajuudessa kuin se on mahdollista tekijänoikeuksien käyttäjien liikesalaisuuksia vaarantamatta.

¹ <http://www.teosto.fi/teosto/uutiset/musiikintekijoille-teostosta-523-miljoonaa-euroa-vuodelta-2014>

² <http://www.gramex.fi/fi/oikopolut/uutiset/?itemid=82291&a=viewItem>

³ KKV:n selvitys Tekijänoikeusjärjestöt ja teosmarkkinoiden toimivuus, s.32 ja 38.

Tekijänoikeusjärjestöjen toiminnan ja tariffien hinnoittelun avoimuus on olennaista toimivien teosmarkkinoiden edistämiseksi.

Valvonta

Radiomedia pitää erittäin tärkeänä tekijänoikeusjärjestöjen valvonnan asettamista Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) tehtäväksi. Radiomedia pitää tärkeänä myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston roolia tekijänoikeusjärjestöjä valvovana tahona. Puhtaasti kilpailuoikeudelliset kysymykset tulee säilyttää Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltaan kuuluvina. Sen sijaan Radiomedia näkee ongelmallisena esityksen 54 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin sisällytetyn PRH:n toimivallan tiukan rajauksen, jolla suljetaan kilpailulainsäädäntö kokonaan PRH:n toimivallan ulkopuolelle.

”Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävänä olisi soveltaa ehdotettavan lain säännöksiä, eikä sillä olisi toimivaltaa antaa ratkaisuja kilpailulain soveltamisesta”

Valvontatehtävän tarkoituksenmukainen toteuttaminen edellyttäne monilta osin myös kilpailulainsäädännön huomioimista. Radiomedian näkemyksen mukaan 54 §:ä tulisi täsmentää huomioimalla Patentti- ja rekisterihallituksen mahdollisuus soveltaa myös kilpailulainsäädäntöä niissä tapauksissa, joiden tarkoituksenmukainen valvonta sitä edellyttää. PRH:n ja KKV:n yhteistyötä valvontatehtävän hoitamisessa voidaan edelleen täsmentää toteamalla, että PRH:lla on velvollisuus pyytää KKV:n lausunto asioissa, jotka liittyvät yhteishallinnointilain ohella kilpailulainsäädäntöön.

Radiomedian mielestä Patentti- ja rekisterihallitukselle tulisi siirtää myös tekijänoikeuslaissa tarkoitetut sopimuslisenssijärjestöjen valvontatehtävät, jotka tällä hetkellä on asetettu opetus- ja kulttuuriministeriölle. Radiomedian lausunnossaan esittämällä täsmennyksillä valvontatehtävät muodostaisivat toimivan kokonaisuuden ja antaisivat PRH:lle mahdollisuuden valvoa tekijänoikeusmarkkinoiden toimintaa kokonaisuudessaan.

Vaihtoehtoinen riidanratkaisu

Radiomedia on yhdessä Tekijänoikeuksien käyttäjien neuvottelukunnan kanssa pyrkinyt esitystä valmisteltaessa edistämään tekijänoikeuksien yhteishallintodirektiivin 34 artiklassa tarkoitettua vaihtoehtoista riidanratkaisua. Radiomedia on esittänyt vapaamuotoisen sovitteluelimen perustamista, jossa

ratkaisijana toimisi puolueeton osapuoli ja prosessi itsessään olisi osapuolille kustannuksiltaan kevyt ja nopea. Tätä ei kuitenkaan ole sisällytetty hallituksen esitykseen.

Radiomedia pitää toimivien tekijänoikeusmarkkinoiden kannalta olennaisen tärkeänä, että tekijänoikeusjärjestöjen ja käyttäjien väliset erimielisyydet voidaan saattaa ratkaistavaksi nopeasti, kustannustehokkaasti ja asiantuntevasti. Kaiken tyyppiset tekijänoikeusjärjestöjen ja käyttäjien väliset lisensiointia koskevat riidat tulisi voida saattaa asianosaisten niin halutessa tuomioistuimen sijasta ratkaistavaksi sovittelumenettelyssä. Tämä on kaikkien osapuolien etu. Sen enempää tuomioistuin- kuin välimiesprosessikaan eivät tarjoa sovittelun kaltaista joustavuutta, nopeutta ja kustannustehokkuutta tekijänoikeusjärjestöjen ja käyttäjien välisten erimielisyyksien ratkaisemiseksi.

Radiomedia yhtyy Tekijänoikeuksien käyttäjien neuvottelukunnan esitykseen esittämällä, että lakiehdotuksen 54 §:än lisätään valvovan viranomaisen tehtäväksi edistää järjestöjen ja käyttäjien välisten erimielisyyksien sovinnollista ratkaisemista antamalla tarpeellista tietoa sovittelumenettelyistä, jotka soveltuvat lisensoinnissa syntyvien riitojen ratkaisemiseen.

Keskuskauppakamarin välimieslautakunnan alaisuuteen on luotu välimiesmenettelystä erillinen kaikkia kaupallisia riitoja koskeva yleinen sovittelumenettely, joka soveltuisi erinomaisesti myös lisensiointia koskevien erimielisyyksien ratkaisemiseen. Keskuskauppakamarin uudet sovittelusäännöt tulivat voimaan kesäkuun alussa 2016.

Yhteishallinnoinnin kehittämisen neuvottelukunta

Radiomedia esittää, että lakiehdotuksen 62 §:ssä säädetyn yhteishallinnoin kehittämisen neuvottelukunnan tehtävää täsmennetään siten, että sen tehtäväksi asetetaan

3) edistää vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen erityisesti sovittelumenettelyn hyödyntämistä tämän lain piiriin kuuluvien riitojen käsittelyssä;

Neuvottelukunnan kokoonpanossa tulee huomioida jäsenten kattava edustus siten, että neuvottelukuntaan nimetään sekä käyttäjien että oikeudenhaltijoiden edustajia ja edustajat niin ikään sekä Patentti- ja rekisterihallituksesta ja Kilpailu- ja kuluttajavirastosta.

RadioMedia ry on kaupallisen radiotoimialan kattojärjestö, jonka tehtävänä on edistää radiotoiminnan harjoittamista ja tukea alan kehitystä Suomessa. Liitto edustaa sekä paikallisia että valtakunnallisia radiotoimijoita. RadioMedian jäsenet harjoittavat radiotoimintaa 94 radiokanavalla.

RadioMedia ry

Stefan Möller

toimitusjohtaja
stefan.moller@radiomedia.fi
puh. 0400 50 8877

Johanna Halkola

edunvalvontapäällikkö
johanna.halkola@radiomedia.fi
puh. 050 377 98 36